שיעור זה מעלה את השאלה כיצד עשויה הדמוקרטיה למנוע הידרדרות למצבים שחרותים על נס ה"לעולם לא עוד". אחת הסוגיות הקשורות לכך היא שאלת הגבלת חופש הביטוי של עמדות גזעניות והגבלת מפלגות או ארגונים בעלי מצע גזעני.

שיעור זה ירחיק עדות לאירוע של המצעד על סקוקי בארצות הברית . בשיעורים שלאחר שיעור זה נתייחס לסוגיות אלו במדינת ישראל בבחינת ל"עולם לא עוד" גם לנו וגם לאחרים .

המצעד בסקוקי (תיאור האירוע בעמ' 3 במסגרת)

למורה :

בעמ' 1-2 מופיעים הסברים והצעות של דרכי הוראה לשיעור והעמודים 3-10 הם דפי עבודה לתלמידים.

באופן כללי ניתן לשלב את הסרטים הבאים :

1. סקוקי (סרט באורך מלא) המתאר את ההתרחשויות (אין תרגום לעברית) הסרט באן

2. קטע מהסרט הנ"ל בן 9 דקות שבו השחקן דני קיי מציג את העמדה כנגד המצעד אל מול חלק מהטיעונים שמולו. הקטע באן

(ניתן לבקש מהמורים לאנגלית שיתנו משימה לתלמידים לתרגם את הקטע של דני קיי וכך לייצר שיתוף בין מיקצועי)

חלק א'

למורה - מוצעות כאן כמה אפשרויות לימוד :

1. תיאור האירוע של המצעד על סקוקי ופיתוח דיון סביב השאלה : לו את.ה שופט.ת בית המשפט בארה"ב האם את.ה בעד מתן אפשרות למצעד הניאו-נאצי לצעוד ברחובות סקוקי או שאת.ה שולל.ת אפשרות זאת בפסיקתך ? הסבר.י את הנימוקים לעמדתך

דרכי הוראה מוצעות: אפשרות זאת יכולה להתקיים במליאת הכיתה או בקבוצות ולאחר מכן שיתוף ודיון במליאת הכיתה

2. קריאת העמדות השונות שבהמשך ,חילוץ הטיעונים הכלליים של כל עמדה ולאחר חילוץ הטיעונים העלאת השאלה שבסעיף 1.

דרכי הוראה מוצעות :אפשרות זאת יכולה להתקיים במליאת הכיתה או בקבוצות ולאחר מכן שיתוף ודיון במליאת הכיתה

הערות תוכן: הטיעונים העקרוניים של העמדות השונות מובנים כך שכל טיעון בעד ונגד מתייחסים לאותו נושא ומביעים לגביו עמדות שונות.

הקטעים המסומנים כ-א' – מתייחסים לנושא הזכויות המתנגשות ומציבים את הזכות לחופש הביטוי לעומת הזכות לשוויון וכבוד האדם (במובן של הגנה מפני פגיעה ברגשות)

הקטעים המסומנים כ-ב' מתייחסים לסוגיית מעורבות השלטון בחופש הביטוי

הקטעים המסומנים כ-ג'-מתייחסים לסוגייה של הקשר בין מילים מסיתות ומעשים

הקטעים המסומנים כ-ד' -מתייחסים לסוגייה של דמוקרטיה מתמודדת אל מול דמוקרטיה מתגוננת

3.דיבייט או משפט פומבי בסוגיית המצעד בסקוקי

דרך הוראה מוצעת:

חלוקה לשתי קבוצות : בעד ונגד מתן האפשרות לקיים את המצעד בסקוקי (דרך חלוקה לקבוצות אמורה להיות בהתאם לשיקולי המורה)

חלוקת קבוצת הבעד לארבע תת קבוצות וחלוקת קבוצת הנגד לארבע תת קבוצות.

כל תת הקבוצות של קבוצת הבעד קוראות את כל נימוקי קבוצת הבעד ולבסוף המורה מבקש.ת שכל תת קבוצה תעבוד על אחד מארבעת טיעוני הבעד ותכין נציג שיציג את הטיעון.

כל תת הקבוצות של קבוצת הנגד קוראות את כל נימוקי קבוצת הנגד ולבסוף המורה מבקש.ת שכל תת קבוצה תעבוד על אחד מארבעת טיעוני הנגד ותכין נציג שיציג את הטיעון.

הצגה במליאת הכיתה :

ארבעת המציגים את טיעוני הבעד ישבו בצד האחד וארבעת המציגים את טיעוני הנגד בצד השני .

סדר היושבים בכל צד יהיה לפי סדר הטיעונים (א' מול א' וכו') וסדר הטיעונים יהיה א' מול א' , ב' מול ב' וכו'.

לאחר הצגת טיעוני שני הצדדים ניתן לפתוח להתייחסויות של תלמידי ותלמידות הכיתה ולדיון כיתתי שבסופו ניתן להציג את כלל התלמידים.ות כשופטים ושופטות שמצביעים לגבי ההחלטה .

אחרי יישום אחת משלוש האפשרויות הנ"ל מתאים (אם הדבר לא נעשה קודם) לתאר מה הייתה ההכרעה בארה"ב (ראו סעיף "אחרית דבר" בדפים לתלמיד) ולהעלות שאלה לדיון :

האם לדעתכם.ן זוהי הכרעה שמתאימה גם למקומותינו?

חלק ב'

מורה שמעוניין יכול להקדיש שיעור נוסף לבחינת העמדה שהביע בית המשפט האמריקאי לנוכח ההתרחשויות הרלוונטיות בארה"ב מאז האירוע בסקוקי ועד היום .

דרכי הוראה מוצעות : 1. המורה מציג את עיקר ההתרחשויות והנתונים ומעלה את שאלת פסיקת בית המשפט לדיון כיתתי

2.עבודה במליאת הכיתה או בקבוצות המתבססת על קריאת ההתרחשויות והנתונים ,זיהוי וסימון בטקסט של התרחשויות והנתונים שיש בהם בכדי לתמוך בכל אחת מהעמדות השונות ביחס לפסיקה ובהתבסס על כך דיון במליאת הכיתה ביחס לעמדות האישיות ביחס לפסיקה .

המצעד על סקוקי

שיעור זה מעלה את השאלה ביצד עשויה הדמוקרטיה למנוע הידרדרות למצבים שאליהם מתכוון הנדר של "לעולם לא עוד". אחת הסוגיות הקשורות לכך היא השאלה הבאה :

האם על המדינה להגביל את הזכות לחופש הביטוי של עמדות גזעניות או את זכות ההתארגנות של מפלגות או ארגונים בעלי מצע גזעני?

שיעור זה ירחיק עדות לאירוע של המצעד על סקוקי בארצות הברית .

תיאור האירוע
בשנת 1977 הודיעו פעילים של התנועה הנאצית בארה"ב כי בכוונתם לקיים צעדה בסקוקי ,יישוב עירוני במדינת אילינוי שבארה"ב. בסקוקי התגוררו כ-30,000 יהודים מתוך 70,000 תושבים, וכ-6,000 מתושביה היו ניצולי שואה או קרובים מדרגה ראשונה של ניצולי שואה. הכוונה לקיים את המצעד חוללה סערה ריגשית עמוקה בקרב תושביה היהודים של סקוקי. הם זכו לתמיכת מועצת סקוקי שייצגה אותם בשלבים השונים של המשפט בסוגיית האפשרות לקיים את המצעד. המפלגה הנאצית פנתה לאגודה האמריקאית לזכויות האזרח וזו ייצגה אותה במאבקה המשפטי לקיים את המצעד.

שאלות :

1.לו את.ה שופט.ת בית המשפט בארה"ב האם את.ה בעד מתן אפשרות למצעד הניאו-נאצי לצעוד ברחובות סקוקי או שאת.ה שולל.ת אפשרות זאת בפסיקתך ? הסבר.י את הנימוקים לעמדתך

2.בהמשך מוצגים הטיעונים השונים של העמדות השונות בסוגיית מתן האפשרות למצעד הניאו-נאצי לצעוד ברחובות סקוקי. אתם.ן מתבקשים להביע את עמדתכם.ן בסוגיה תוך התבססות על הנימוקים המוצגים ועל נימוקים נוספים שחשובים לדעתכם.ן.

3. אתם.ן מוזמנים לצפות בקטע בן 9 ד' מתוך הסרט על סקוקי שבו השחקן דני קיי מציג את העמדה כנגד המצעד אל מול חלק מהטיעונים שמולו. הקטע כאן . הסרט המלא כאן

4. הנכם.ן מתבקשים לקרא את ה סעיף "אחרית דבר" בעמ' 7 ולענות על השאלות הבאות
א. הציגו מילה אחת המתארת וממצה את הרגשתכם.ן ביחס לפסיקה .
ב. הנדר של "לעולם לא עוד" ניתן לפרשנויות שונות : "לעולם לא עוד " לנו ולעולם לא עוד גם לאחרים באשר הם. האם לדעתכם.ן בהקשר של " לעולם לא עוד לנו ולאחרים" הפסיקה בארה"ב מתאימה גם לסוגיות רלוונטיות במדינת ישראל ?

קווים אדומים

טיעונים נגד איסור על המצעד

א.ראשית אקדים ואומר להגנתי ,כמי שמאמין שיש לאפשר את המצעד, שחשוב לי שתעשו הבחנה בין הגנה על נקודת המבט של הנאצים לבין הגנה על זכותם להביע את נקודת המבט הזאת. בשום אופן אל תתייגו אותי כאוהד נאצים. אנא שיקלו את הדברים שלי לא על פי הרגש בלבד אלא על פי הטיעונים הרציונליים.

האגודה לזכויות האזרח מאמצת את אמירתו המשמעותית של וולטיר :" אני מתנגד לעמדתך אך אלחם בכל כוחי על זכותך להביע אותה".

יש להבין שהגבלת המצעד בסקוקי היא פגיעה בחופש הביטוי ובמחויבות לתיקון הראשון בחוקה האוסר פגיעה בין השאר בזכויות לחופש הביטוי וההתכנסות . ההגנה על זכויות אלו באה לידי ביטוי בתיקון הראשון לחוקה שכן חופש הביטוי הוא הבסיס לכל עקרונות הדמוקרטיה.

אין ספק שהתיקון הראשון לחוקה לא נועד להגן על קבוצות ויחידים שדעותיהם קלות לקבלה. התיקון נועד להגן על הדיבור שאינו נושא חן ולפעמים על הדיבור שפוגע ממש. אוליבר ונדל הולמס ,שופט בית המשפט העליון האמריקאי ,הצהיר כי "התיקון הראשון לחוקה מגן על מחשבה חופשית, לא על מחשבה חופשית של מי שמסכים איתנו, אלא על חופש למחשבה שאנחנו שונאים".

האחריות של האגודה לזכויות האזרח מאז הקמתה ב-1920 - הייתה לוודא שכולם חופשיים לדבר , לא משנה מה הרעיונות שלהם.

מתן חופש ביטוי ע"י בית המשפט בארה"ב יבטא הגנה על מסורת החירות האמריקאית. זניחת הרעיון שוק חופשי של רעיונות היא הרבה יותר מסוכנת לדמוקרטיה מהאפשרות לאפשר לקבוצה זעירה להביע את דעתה.

זה נכון שגם לניצולי השואה של סקוקי יש זכויות וביניהן הזכות לא לשמוע את דברי השנאה אך זכות זאת עדיין שמורה להם שכן הנוכחות במקום אינה כפויה עליהם והם יכולים פשוט להישאר בבתיהם בזמן ההפגנה למרות שמבחינת הדמוקרטיה הגישה המתאימה יותר תהיה להתייצב ולשאת נאומי ביקורת ושלטים כנגד המפגינים בצורה לא אלימה .

טיעונים בעד איסור על המצעד

א. -אי אפשר להמעיט בחשיבותו של חופש הביטוי בחברה דמוקרטית. לצד זה יש הרבה מצבים שבהם הזכויות מתנגשות. האם הזכות לחופש הביטוי היא בלתי מוגבלת גם כאשר הביטוי פוגע ברגשות השומעים או בזכויות אחרות משמעותיות ? זכות הדיבור וההתכנסות של הנאצים מתנגשת ישירות עם זכויותיהם הבסיסיות של כלל תושבי סקוקי היהודים ושל שבעת אלפים מהם שהם ניצולי שואה בפרט. מי הם אותם ניצולי שואה החיים בסקוקי? כל אחד ואחת מהם נושאים בגופם ובליבם צלקות עמוקות שאין להן מרפא. האם יעלה על הדעת כאן בארצות הברית, שבה הם בנו את ביתם, כאוד מוצל מאש, לכבד את חופש הביטוי של אותם מסרים של שנאה וגזענות שחוללו בעבר את אסונם ? אין דוגמא חזקה יותר כמו המצעד בסקוקי המייצגת מצב שבו חופש הביטוי פוגע אנושות ברגשות ובזכות לכבוד.

-יתר על כן, השאלה אם סוג זה של התבטאויות מוגן על ידי התיקון הראשון לחוקה נתונה לוויכוח. השופט אוליבר ונדל הולמס (1841-1935) נתן פעם דוגמה לסוגי הדיבור שאינם נופלים תחת המטריה של הגנה על חופש הביטוי. הוא קבע את הרעיון של "סכנה ברורה ונוכחת" כבסיס להגבלת חופש הביטוי. הוא הדגים זאת באמירתו הידועה שאין להתיר "צעקת 'אש' כוזבת בתיאטרון הגורמת לבהלה". אם יתקיים המצעד לא יוכלו תושביה היהודים של סקוקי , שחרתו בליבם כי "לעולם לא עוד" לעמוד ולצפות בשקט במצעד. לכן מתאים ביותר לא לאפשר את המצעד שבו בחרו הניאו נאצים לא רק להביע את תורתם השפלה אלא לעשות זאת דווקא בלב עיירה שרבים מתושביה יהודים ושבה שבעת אלפים ניצולי שואה.

-הטיעון שתושבי סקוקי יכולים להישאר בביתם בזמן ההפגנה הוא מביש.

לא צריכים להיות נוכחים ברחוב בכדי שהזכות לכבודך תירמס מעצם המצעד בשכונתך. האפשרות של הסתתרות בבתים רק מחזקת את העלבון שבו הניאו נאצים צועדים בגלוי והיהודים נחבאים בבתיהם.

ב.יש סכנה גדולה מאד לתת לשלטון את הכוח למנוע התבטאויות כי הן פוגעניות, שכן השלטון יוכל מכאן ואילך למנוע כל התבטאות שאינה לרוחו. הכוח שינתן לשלטון לצנזר נאצים יגרור את הסמכות לצנזר מפגינים מכל קצוות הקשת. מרטין לותר קינג אירגן מצעדים והפגנות דווקא בקרב הקהילות הגזעניות שבדרום ארה"ב , מה שעורר את כעסם של הלבנים במדינות אלו. האם היינו רוצים שהממשל יתן יד לאיסור על הפגנותיו של מרטין לותר קינג בקרב הקהילות הדרומיות?

האגודה לזכויות האזרח צריכה להגן על חופש הביטוי בזכות אוניברסלית : של ניאו נאצים ,של הקו קלוקס קלן (kkk), של אקטיביסטים למען זכויות אדם ואזרח, של ארגוני עובדים, של נשים, של ארגוני עובדים, של פציפיסטים ושל מתנגדים דתיים ופוליטיים שבהרבה מקרים עמדותיהם לא פופולריות.

ב.-אכן יש חשש מהתערבות השלטון בחופש הביטוי, ההתכנסות וההפגנה, אבל זו ראייה פשטנית בעליל ומסוכנת לבטא ניטראליות מוחלטת באשר לרעיונות השונים ולהתייחס אליהם באופן זהה מבחינת ההרשאה לביטוים במרחב הציבורי. האם ניתן להשוות לדוגמא בין מצעדי הנשים שתבעו זכות בחירה, מצעדיו של מרטין לותר קינג נגד גזענות, צעדות למען זכויות עובדים ובהכללה בין מאבקי זכויות אדם לבין התכנסויות או מצעדים המבטאים עמדות שנאה וגזענות?

טיעון הניטראליות המוחלטת מבטא הן התעלמות מקווים אדומים שאותם אין לחצות והן התנערות מאחריות לתוצאות של חציית קווים אלו.

-מעבר לכך הבעת עמדה ניטראלית במצבים שבהם נגרם עוול היא בפועל הימנעות מתמיכה בנפגעים ולכן שיתוף פעולה עם העוול . ידועה אמירתו של הסופר האיטלקי דנטי אליגיירי מהמאה ה-13 לפיה "המקומות הכי חמים בגיהנום שמורים למי שבתקופה של משבר מוסרי שומרים על הניטרליות שלהם". מרטין לותר קינג גם הוא השתמש באמירה דומה.

-טיעון הניטרליות המוחלטת יש בו סתירה לרעיון הדמוקרטי שאמור להיות סובלני לעמדות השונות אך בגבולות ערכי היסוד שלו שהבסיסי שבהם הוא ערך השיוויון. לכן על הדמוקרטיה לא לתת מקום לביטויים של עמדות גזעניות .

ג. יש הטוענים שהטיעון של האגודה לזכויות האזרח כי המצעד מבטא רק חופש ביטוי ולא מעשים הוא מטעה היות ומילים מסיתות עלולות מהר מאד להיתרגם למעשי אלימות.

במקרה שלפנינו השאלה הנשאלת היא אלימות של מי . אין להכחיש שהביטויים בהפגנה הם פוגעניים אך פרנק פולין הניאו נאצי המוביל את המאבק למען ההפגנה טוען כי ארגונו מתכנן אסיפה שלווה וכי חסידיו יהיו עם מדים, ישאו שלטים וכרזות אך לא ישאו נאומים ולא יהיו עם כלי נשק. כמו כן הקהל בסקוקי יהיה מורכב מיהודים ומתושבי סקוקי התומכים בשכניהם היהודים כך שאין סיכוי לכך שאלו יושפעו מההסתה ויפגינו אלימות כנגד היהודים. דווקא מפגיני הנגד היהודים מאיימים באלימות באם הצעדה של הניאו נאצים תתקיים. יהיה זה עצוב מאד אם המשטרה תצטרך להתעמת עם היהודים ולהגן על הניאו נאצים.

הטענה לביטול הצעדה עקב האלימות הכעס והאלימות שהיא מעוררת בקרב מתנגדיה אין לה מקום שכן במשטר דמוקרטי לא מונעים הפגנות עקב התנגדויות אלימות שכן יש בכך כניעה לאלימות. תפקידה של המדינה הוא להגן על חופש הביטוי וההפגנה מפני האלימות שכוונתה להשתיקם.

ג. הטיעון של האגודה לזכויות האזרח כי המצעד מבטא רק חופש ביטוי ולא מעשי אלימות הוא מטעה . מילים מסיתות עלולות בשעת אמת או בעתיד להיתרגם למעשי אלימות.

האם יש מקום לקנות את המניפולציה שעושה מוביל ההתארגנות הניאו -נאצית הטוען כי מתוכננת אסיפה שלווה? באותה נשימה הוא אומר שהצועדים "רק" ילבשו מדים נאציים, ישאו שלטים ודגלים עם צלבי קרס אבל לא ינאמו ולא ישאו כלי נשק. את המצע האידיאולוגי שלהם הם כבר הביעו בהזדמנויות שונות: הערצה להיטלר ומעשיו והבעת צער על שלא הושמדו יותר יהודים .האם אפשר לנתק את המצעד מהמצע האידיאולוגי שבבסיסו ? גם אם באותו מצעד לא תהיה אלימות פיסית זאת הכשרת קרקע גלויה למעשי אלימות. חבל שהזיכרון דוהה ולא זוכרים את התוצאות של ההתעלמות מהקולות הנאציים בגרמניה, את העמידה מהצד ואת הנטייה לחשוב שלא תהיה הידרדרות.

בקרב הניצולים הזיכרון אינו דוהה והם זוכרים את הלך הרוח שאיפשר לנאצים תחת רפובליקת ווימאר לצמוח לישות הפוליטית והצבאית שהשתלטה על גרמניה בשנות ה-30 של המאה ה-20. מבחינתם " לעולם לא עוד"! לכן מובנת נכונותם למנוע את הישנות הרוע גם באלימות . יהא זה אך אבסורד להפוך את היוצרות ולהתייחס לקורבנות כאל אלימים ואל הניאו - נאצים כבאלו שזקוקים להגנה .

הגבלת הניצול לרעה של הנאצים את הזכות לחופש הביטוי היא הדרך הטובה ביותר להשאיר את צלבי הקרס ואת תרגומם למעשים בספרי ההיסטוריה בלבד ומחוץ למקומותינו.

ד. חבל לי מאוד שמי שמאמין שצריך למנוע את המצעד מאמין שהשתקת ביטויי שנאה וגזענות תביא להעלמתם.
ראשית עצם ההשתקה מייצרת מאבק שנותן במה לניאו -נאצים המעוניינים להדהד את רעיונותיהם. לא רק שהם צועדים ברחוב אלא שבעקבות המאבק כנגד ההשתקה הם מקבלים במה באמצעי התקשורת, שאותה הם כל כך רוצים.
מעבר לכך האם לדעתכם השתקת העמדות הנאציות תביא להעלמתן? העמדות ימשיכו להתקיים כי לא ניתן למגר עמדות גזענות ושנאה ע"י השתקה אלא ע"י מאבק גלוי בתוכנן. יש לי חשש שההתמקדות בהשתקה מסיחה את הדעת מטיפול השורש הדורש התמקדות בביקורת על הגזענות, בחשיפת תוצאותיה בעבר, בחובה לצאת נגד ועוד.
על המתנגדים למצעד למחות כנגד העמדות של הניאו נאצים בכל הערוצים האפשריים : מחאות , הסברים בתקשורת וחינוך שכנגד. צריך להאמין בכוחם של הדמוקרטיה ושוק הרעיונות החופשי להתמודד עם המציאות.
כבר עכשיו נשמעים קולות לפתוח מוזיאון שואה באילינוי במטרה שיעלה את תודעת הציבור לשואה וכבר עכשיו עולה רעיון להביא לכך שמדינת אילינוי תחוקק חוק שיקבע שהשואה תילמד בבתי ספר ציבוריים. אם המצעד על סקוקי יניב צעדים אלו הרי שתהיה זאת דוגמא והוכחה ניצחת לכוחה של דמוקרטיה השומרת על חופש הביטוי לגייס מתוכה כוחות שיתמודדו התמודדות מורכבת עם קולות של שנאה וגזענות .

ד. אני רוצה לערער על הנחת היסוד של אלו המגינים על חופש הביטוי של הנאו נאצים . הללו מניחים שהניאו-נאצים ישארו לעולם גורמי שוליים בפוליטיקה האמריקאית ושההתעלמות מהם תצמצם את נוכחותם.
אני מסכים במידה מסוימת, שבעוד שהזמנים טובים בארה"ב, הניאו-נאצים יהיו זניחים בפוליטיקה של הזרם המרכזי. אבל, אם הזמנים הכלכליים יתהפכו לרעה, כפי שקרה בגרמניה בתחילת המאה ה-20, הרי שלגמרי מתקבל על הדעת שהנאו-נאצים יתעצמו.
ההיסטוריה הוכיחה בעליל שעל הדמוקרטיה לזהות מבעוד מועד תהליכים וגורמים שמאיימים על ערכיה, להגן על עצמה מבעוד מועד ולהציב קווים אדומים כנגד מהרסייה .

אחרית דבר :
בסופו של התהליך המשפטי ,שכלל כמה שלבים, פסק בית המשפט העליון של אילינוי פסיקה המבוססת על התיקון הראשון לחוקה האמריקאית(1791) שעל פיו אין להגביל את חופש הביטוי. בית המשפט פסק שהמצעד והצגת צלבי קרס מוגנים חוקתית ע"י התיקון הראשון לחוקה .
שלושה ימים לפני קיום הצעדה הודיע מוביל הקבוצה הנאצית שהוא מבטל את הצעדה שכן כל שביקש היה להראות שיש לתנועה זכות לקיים את הצעדה. המצעד שלא התקיים ברחובותיה של סקוקי זכה להד תקשורתי נרחב.

חלק ב' – ההתרחשויות שבהמשך....

הנכם.ן מתבקש.ות לקרא את ההתרחשויות הרלוונטיות השונות לנושא השיעור, שאירעו בארה"ב מאז האירוע בסקוקי . מהי עמדתכם.ן ביחס לפסיקת בית המשפט לנוכח ההתרחשויות השונות שלאחר הפסיקה? בססו את עמדתכם.ן על התרחשויות ונתונים המוצגים בהמשך.

לפני מקרה סקוקי, הניצולים כמעט ולא דיברו על חוויותיהם. המחלוקת גרמה להם להבין שהם צריכים לספר את הסיפורים שלהם, כואבים ככל שיהיו. הם התארגנו לקבוצה שהקדישה מאמצים למאבק בשנאה באמצעות חינוך. מאמציהם הובילו בשנת 1984 להקמת מוזיאון השואה של אילינוי. ב-1990 הם שכנעו את מדינת אילינוי לקבוע את תוכנית הלימודים הראשונה במדינה לחינוך ללימוד השואה. כיום, ברוב המדינות יש חובת חינוך להכרת השואה וישנם יותר מ-25 מוזיאוני שואה הממוקמים ברחבי ארצות הברית.

חזית הכניסה והיציאה של מוזיאון השואה של אילינוי. הכניסה מחלקו השחור של הבניין והיציאה מחלקו הלבן.(וויקיפדיה)

לצד זה אנחנו עדים היום לעליה באנטישמיות ביחס ליהודי ארה"ב .
ניתן לציין כמה אירועים בולטים :

1.עצרת איחוד הימין האמריקאי בשארלוטסוויל בווירג'יניה ב2017- הפגנה אלימה שנערכה על ידי ארגוני עליונות לבנה וביניהם ניאו נאצים . משתתפי העצרת, מחו על הסרת פסלים ואנדרטאות מהמרחב הציבורי של מנהיגים שנלחמו בעבר למען המשך מוסד העבדות. משתתפי העצרת נשאו לפידים וצעדו לאורך הקמפוס של אוניברסיטת וירג'יניה כשהם שרים סיסמאות כמו "חיי לבנים חשובים" וכן סיסמאות אנטישמיות, בהן "יהודים לא יחליפו אותנו" והשיר הנאצי "דם וקרקע". בנאומים בעצרת נאמר ש"היהודים הורסים את העולם המערבי". הדוברים שיבחו את דונלד טראמפ ואת אדולף היטלר והמשתתפים נשאו דגלים עם צלבי קרס.

בני אדם רבים נפצעו בעצרת, בקטטות רחוב ואירועים אלימים בין ארגוני הימין הקיצוני לבין מתנגדיהם ובמהלך האירועים אירע פיגוע דריסה, בו מכונית דהרה אל תוך קהל של מפגינים נגד העצרת. בפיגוע נהרגה אישה ו-19 אנשים נפצעו, חלקם באורח קשה. פוליטיקאים מכל הקשת הפוליטית גינו את האלימות באירוע אך נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ, למרות שגינה את האלימות, אמר בנסיבת עיתונאים "אני מגנה את תצוגת השנאה, הקנאות והאלימות מכל הצדדים בווירג'יניה." ביקורות רבות הושמעו על כך שיצר סימטריה בין מחנה "העליונות הלבנה" שממנו יצאו גם קולות ניאו נאציים לבין מחנה מתנגדיהם שיצא להגן על ערכים דמוקרטיים של שיוויון וכבוד האדם.

2.הטבח בפיטסבורג (2018)
ההתקפה על בית הכנסת "עץ החיים" בפיטסבורג הייתה הקטלניתביותר שהתרחשה מעולם על בית כנסת בארצות הברית .
בפיגוע הירי נירצחו 11 אנשים ו-6 נפצעו. היורה שנעצר ,רוברט באוורס, היה חסיד התיאוריה שלפיה יהודים מייבאים מהגרים לארצות הברית בהתחזות של עזרה לפליטים וכך מקדמים את רצח העם הלבן. הטבח בפיטסבורג מיקד את תשומת הלב לאנטישמיות הגוברת בארה"ב. נתונים שפורסמו אחרי הטבח העידו כי ב-2017-18 התרחשו כ-3,000 תקריות אנשטימיות ושבשנת 2017 נרשמה עלייה דרמטית של כ-70% במספר התקריות האנטישמיות.

3.בשורות הקיצונים הימניים שפלשו לקפיטול של ארצות הברית ב־6 בינואר 2020 בעקבות ההסתה של הנשיא דונלד טראמפ, היו ניאו־נאצים תומכי העליונות הלבנה. בתוככי הקפיטול בקרב אותו המון שניסה להפיל את המערכת הדמוקרטית האמריקאית נראו הצדעות במועל יד ואנשים שלבשו חולצות ועליהן כיתוב : שישה מיליון לא הספיק . זאת הייתה תזכורת מפחידה לאיום המתמשך שמציבה האנטישמיות בארצות הברית .
על הביטויים האנטישמיים באירועי הקפיטול ראו כאן

הדו"ח השנתי של הליגה נגד השמצה שיצא באפריל 2022 חשף זינוק עצום במספר התקריות האנטישמיות נגד יהודים. מנכ"ל הארגון ג'ונתן גרינבלט טוען כי יהודים חווים תקריות אנטישמיות בשיעור שלא נראה כמוהו לפחות 40 שנה.

סקר נוסף שנעשה ע"י הוועד היהודי-האמריקאי (AJC) ב-2020 מעלה תמונה עגומה בנוגע למצבם של היהודים בארה"ב. רק שנתיים לאחר הפיגוע הרצחני בבית הכנסת "עץ חיים" בפיטסבורג , 88% מהיהודים האמריקאים חשים שהאנטישמיות היא בעיה כיום בארה"ב, ו-82% מהיהודים האמריקאים העידו שהם מרגישים שבחמש השנים האחרונות, האנטישמיות בארה"ב התגברה. כל יהודי רביעי הותקף על רקע אנטישמי, אם באופן פיזי, מילולי או ברשת בחמש השנים האחרונות, וכל יהודי שלישי בוחר להימנע מהשתתפות באירועים יהודיים מחשש לביטחונו.

התפשטותן של תיאוריות קונספירציה אנטישמיות ברחבי הרשתות החברתיות היא גורם המעלה את ההסתה והאיום הממשי על יהודים בארה"ב וברחבי העולם. הנשיא טראמפ לא פעל רבות כנגד תנועת עליונות הגזע הלבן ואף קידם באמצעות דף הטוויטר שלו שנאת זרים, שנאה כלפי מוסלמים ואפילו פוסטים מחשבונות של ניאו-נאצים ברשתות החברתיות. ממשל ביידן שנכנס לתפקידו, הביע את רצונו ליצור מדיניות איתנה למאבק בקבוצות העליונות הלבנה שחלק מחבריה מבטאים עמדות המזדהות עם האידיאולוגיה הנאצית בקהילות המקוונות וברחובות באין מפריע . כאן עולה סוגיית גבולות חופש הביטוי ביתר שאת שכן ההדהוד של מסרי הגזענות והשנאה ברשתות החברתיות הוא הרבה יותר רחב .
להרחבה ניתן לקרא כאן

נתונים נוספים שעשויים להיות רלוונטיים לתיאור המצב היום בארה"ב הם ממצאים שעלו בסקר שנערך ב-2019 והוזמן על ידי ועידת התביעות. הסקר נערך ב-50 מדינות בארה"ב ובדק את מידת הבקיאות של בני דור המילניום ודור ה-Z בנושא השואה.

שיעור הסבורים בניו יורק כי היהודים הם אלו שגרמו לשואה	20%
שיעור אלו שלא יודעים שבשואה נרצחו 6 מיליון יהודים	60%
שיעור הסבורים בניו יורק שהיהודים הם אלו שגרמו לשואה	20%
השיעור הממוצע בין המדינות שראו סמלים נאציים בפלטפורמות המדיה החברתית שלהם ו/ או בקהילה שלהם	56%
שיעור אלו שראו פוסטים של הכחשה או עיוות ברשתות החברתיות או במקומות אחרים באינטרנט	50%
מאמינים שחשוב להמשיך וללמד על השואה, בין השאר כדי שלא תחזור על עצמה	80%
מאמינים כי חינוך כזה צריך להיות חובה בבתי הספר	64%

ועידת התביעות השיקה לאחרונה קמפיין רשת תחת הכותרת #NoDenyingIt בו פונים הניצולים בסרטונים אישיים ומרגשים ישירות למנכ"ל פייסבוק, מארק צוקרברג, ומפצירים בו להסיר את ביטויי הכחשת השואה מהפלטפורמה שלו.